
MÓDSZERTANI KITÉRŐ

Fogalmi tisztázás, megfigyelés, mérés

Háttéranyag:

**Kornai János Gondolatok a kapitalizmusról (Budapest:
Akadémiai Kiadó, 2011) 2. tanulmány, 91-108 old.**

Az input- es outputkészletek aránya, nemzetközi összehasonlítás, 1981–1985

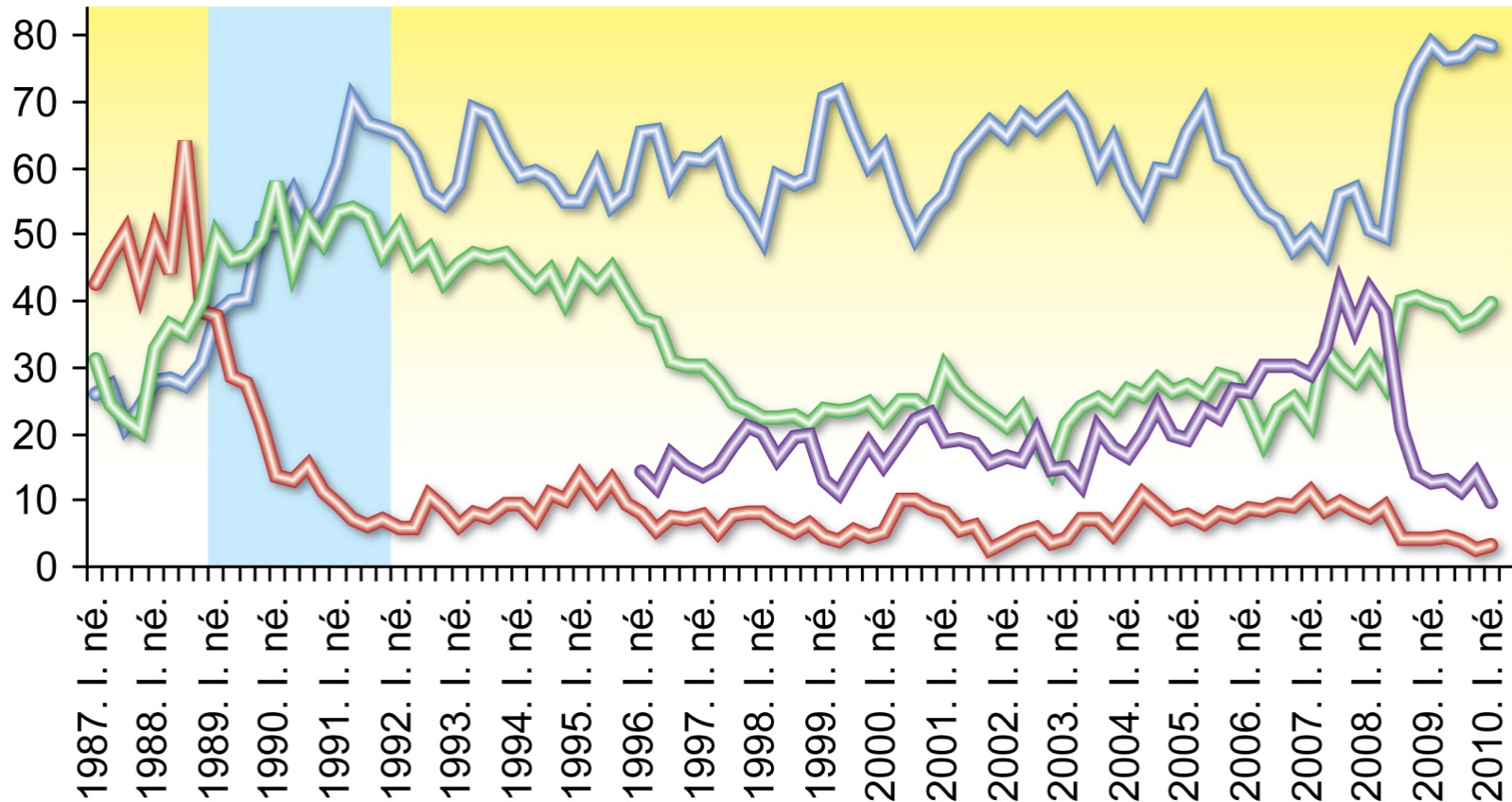
Ország	Átlagos inputkészlet/átlagos outputkészlet a feldolgozóiparban 1981–1985	Ország	Átlagos inputkészlet/átlagos outputkészlet a feldolgozóiparban 1981–1985
<i>Szocialista országok</i>		<i>Kapitalista országok</i>	
Bulgária	5,07	Ausztrália	1,36
Csehszlovákia	3,07	Ausztria	1,06
Lengyelország	4,49	Egyesült Királyság	1,02
Magyarország	6,10	Egyesült Államok	1,02
Szovjetunió	3,16	Finnország	1,92
		Japán	1,09
		Kanada	0,92
		Nyugat-Németország	0,71
		Norvégia	1,10
		Portugália	1,66
		Svédország	0,81

Forrás: A táblázatot Chikán Attila készítette.

Átvéve Kornai János *A szocialista rendszer* c. könyvből, 104. old.

A termelést akadályozó tényezők a magyar iparban, 1987-2010

Százalék

Elégtelen kereslet

Anyag- és alkatrészhiány, kapacitáshiány

Finanszírozási nehézségek

Szakképzett munkaerő hiánya

Szintétikus (kompozit) index függvény

$$R = f(y_1, y_2, \dots, y_n)$$

ahol R = a szintétikus (kompozit) index

y_1, y_2, \dots, y_n = a parciális indikátorok

A megfigyelés – mérés – fogalmi tisztázás 25. SLIDE

fejtegetés összefoglalása

A megfigyelés – mérés – fogalmi tisztázás 25. SLIDE fejtegetés összefoglalása

A hiányjelenségek és a többletjelenségek, a túlkeresleti és túlkínálati jelenségek megfigyelhetők és mérhetőek.

A megfigyelés – mérés – fogalmi tisztázás 25. SLIDE fejtegetés összefoglalása

A hiányjelenségek és a többletjelenségek, a túlkeresleti és túlkínálati jelenségek megfigyelhetők és mérhetőek.

A „kínálat” és „kereslet” kifejezések = laza fogalmak, amelyek a tranzakcióra irányuló szándék két oldalát jelölik meg.

A megfigyelés – mérés – fogalmi tisztázás 25. SLIDE fejtegetés összefoglalása

A hiányjelenségek és a többletjelenségek, a túlkeresleti és túlkínálati jelenségek megfigyelhetők és mérhetőek.

A „kínálat” és „kereslet” kifejezések = laza fogalmak, amelyek a tranzakcióra irányuló szándék két oldalát jelölik meg.

Korrekt megfigyeléshez és méréshez mélyebben kell specifikálni a tranzakciót előkészítő folyamatokban megjelenő szándék-változókat.

Harmadik előadás

HIÁNYGAZDASÁG - TÖBBLETGAZDASÁG

A piac elméletéről: A munkaerő piaca

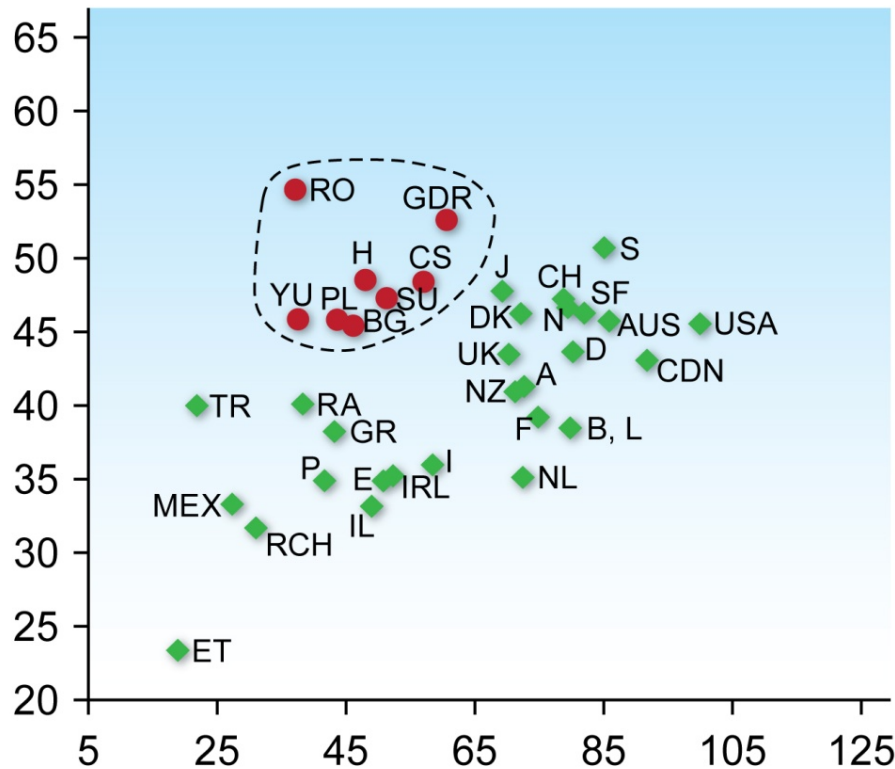
Háttéranyag:

Kornai János: *Gondolatok a kapitalizmusról* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2011), 2. tanulmány, 109-127. old.

Kornai János: *A szocialista rendszer* (Budapest: HVG Kiadó, 1993), 9-10. fejezet, 189-229. old.

Aktivitási ráták és gazdasági fejlettségi szintek, 1980

Aktivitási ráta
(százalék)

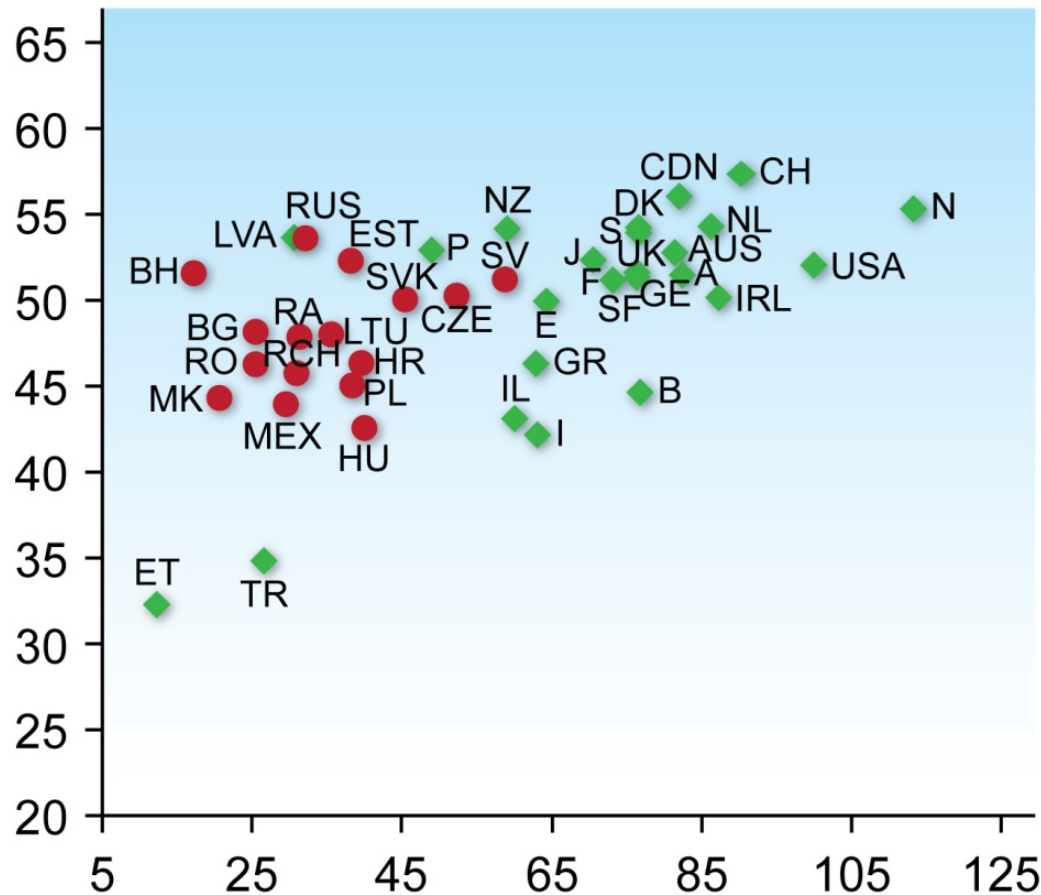
Egy főre jutó GDP
(Egyesült Államok = 100)

● Szocialista országok ◆ Kapitalista országok

Megjegyzés: A függőleges tengelyre felmért aktivitási ráta a gazdaságilag aktív népesség és a munkaképes életkorban lévő népesség, azaz a 14 és 64 éves életkor közötti korosztályok hányadosa. Luxemburg „kilógónak” (outliernek) bizonyult, ezért kihagytuk az ábrából.

Aktivitási ráták és gazdasági fejlettségi szintek, 2009

Aktivitási ráta
(százalék)

Egy főre jutó GDP
(Egyesült Államok = 100)

● Posztoszocialista országok

◆ „Régi” kapitalista országok

Munkanélküliség néhány posztszocialista országban, 1995-2008

4. SLIDE

	Csehország	Észtország	Lengyelország	Lettország
1995	2,02	4,73	5,90	
2000	4,45	6,57	7,25	6,62
2005	4,02	3,87	7,97	4,32
2006	3,63	3,01	6,14	3,50
2007	2,69	2,38	4,25	3,13
2008	2,23	2,86	3,18	4,01

	Litvánia	Magyarország	Szlovákia	Szlovénia
1995		4,03	6,05	3,46
2000	7,68	2,62	9,03	3,07
2005	3,89	3,00	7,94	2,85
2006	2,64	3,15	6,55	2,94
2007	2,06	3,11	5,41	2,39
2008	2,84	3,29	4,74	2,26

Összefoglalás

1. Csökkent az aktivitási ráta

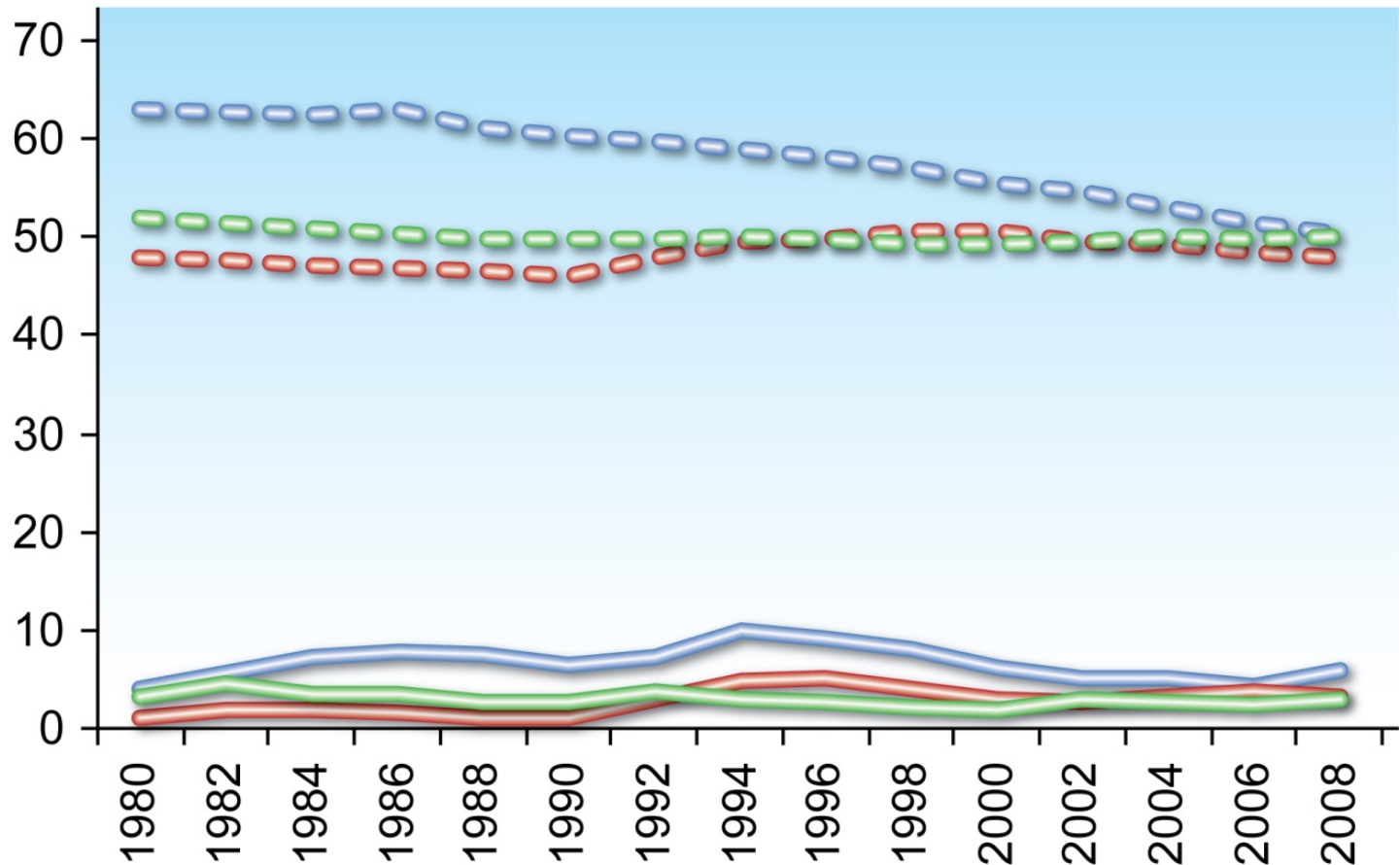
2. Tömegessé vált a munkanélküliség

3. Csupán szórványos vannak hiányjelenségek

**Hiánygazdaságból többletgazdaság a
munkaerőpiacon**

A gazdaságilag nem aktív népesség és a munkanélküliség rátájának időszora három „tradicionálisan” kapitalista országban, 1980-2009

Százalék

b Spanyolország

b Svédország

b Egyesült Államok

u Spanyolország

u Svédország

u Egyesült Államok

A munkaerő piacának fő jellegzetességei

Jellegzetesség	Szocialista rendszer (magasabb gazdasági fejlettségi szinten)	Kapitalista rendszer (magasabb gazdasági fejlettségi szinten)
----------------	---	---

TÖBBLETGAZDASÁGI JELLEMZŐK

Gazdaságilag nem aktív népesség részaránya	nem nagy	elég nagy
Munkanélküliség	szórványos	számottevő

HIÁNYGAZDASÁGI JELLEMZŐK

Munkaerőhiány	számottevő	szórványos
---------------	------------	------------

Munkaerő-többletet generáló mechanizmusok

- 1. Elégtelen kereslet
(Rokon a „keynesi” munkanélküliséggel)**

Munkaerő-többletet generáló mechanizmusok

- 1. Elégtelen kereslet
(Rokon a „keynesi” munkanélküliséggel)**
- 2. Strukturális munkanélküliség**

Munkaerő-többletet generáló mechanizmusok

**1. Elégtelen kereslet
(Rokon a „keynesi” munkanélküliséggel)**

2. Strukturális munkanélküliség

**3. Hibás illeszkedés, súrlódásos
munkanélküliség, keresés**

Munkaerő-többletet generáló mechanizmusok

**1. Elégtelen kereslet
(Rokon a „keynesi” munkanélküliséggel)**

2. Strukturális munkanélküliség

**3. Hibás illeszkedés, súrlódásos
munkanélküliség, keresés**

4. Hatékonysági bér

A munkaadó ellentmondásos érdekeltsége

Mint egyedi termelőnek jól jön a hatékonysági bér és általában a munkanélküliség:

„monitoring” könnyebb
fegyelmez, ösztönöz

Mint kollektív eladónak rosszul jön a munkanélküliség:

szűkíti a piacot

A jót nem lehet „kimazsolázni”

Áruhiány plusz munkaerőhiány

– ez együtt jár a szocializmus-csomagban.

Árutöbblet plusz munkaerőtöbblet

– ez is együtt jár a kapitalizmus-csomagban.